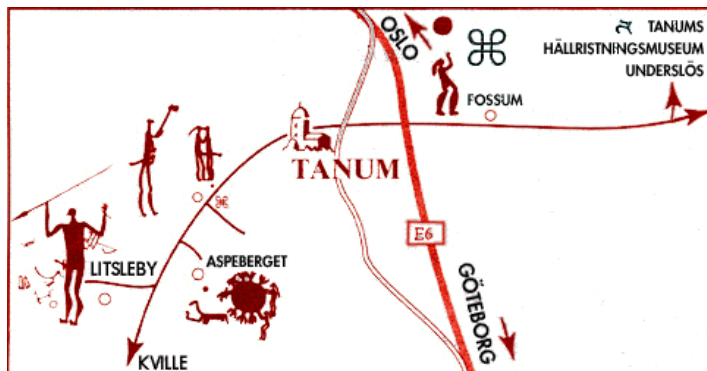

En tur til helleristningerne omkring Tanum

I forbindelse med vores ferietur til Uddevalla i Sverige i august måned i år havde vi på forhånd afsat en dag til besøg på helleristnings-felterne ved Tanum og Vitlycke.

Den var den 7. august – en dag med overskyet vejr og (næsten) heldagsregn. Det første felt, vi besøgte, var feltet ved Fossum. Helleristningerne her er nogle af Tanums mærkeligste: Den ensartede huggestil tyder på, at størstedelen af billederne er fremstillet af den samme person. En masse billeder og hændelser er indrammet af et antal skibe med ensartet udseende, og det er sandsynligvis en hel beretning, som ses på ristningen – med glimt fra gudernes og gudindernes verden.

Som det fremgår af billedet til højre, er der på denne ristning bl.a. afbilledet en kvinde (i cirklen), hvilket man sjældent ser i de ellers så mandsdominerede ristninger.

På trods af at det lige havde regnet kraftigt, før vi dukkede op i Fossum, stod området ikke under vand – gangarealerne var fyldt op med flis, som gjorde, at det var nemt at gå omkring tørskoet.

Omkring hele feltet var der opsat træbroer med rækværk, og dette bevirkede, at man ikke uforvarende ”kom til” at træde ind over ristningen – en foranstaltning, som vi også stødte på ved de øvrige felter.

Herefter gik turen til Helleristningsmuseet i Tanum – det var ikke verdens største museum, men det var uhyre interessant at gå rundt der og kigge. En af medarbejderne (en hollandsk kvinde) forsøgte at hverve os til museets arbejdsseminar, som bliver afholdt hvert år i uge 30. Arbejdsseminaret/kurset har det formål at give deltagerne indblik i dokumentationsteknik, arkivering, opmaling samt viden om klippernes forvitningsgrad m.m.

Det var nu efterhånden blevet godt og vel frokosttid, så turen gik derfor tilbage gennem Tanum by til Vitlycke Museum, som ligger nogle kilometer syd for byen. Det var et stort museum med gode forplejningsmuligheder og en meget velassorteret museumsbutik.

(Både på dette museum og på helleristningsmuseet var det muligt at købe bl.a. helleristningsbøger fra Bornholms Museum).

På trods af den vedvarende regn besluttede vi os for at besøge vores planlagte helleristningsfelter omkring Vitlycke. Det drejede sig om felterne ved Aspeberget og ved Litsleby – begge disse felter lå blot nogle få kilometer fra Vitlycke Museum.

På Aspeberget, som ikke er særligt stort, findes der over 20 forskellige ristninger. Tre af de største er opmalede, men mange af de øvrige felter er desværre så skadede af forvitring, at de er dækket til. Den største og mest kendte ristning er den såkaldte "tyrristning" på bjergets nordlige del. Denne ristning domineres af en procession med dybt indhuggede tyre.

I ristningens øvre del findes noget, som kan tolkes som en solskive, som bæres af to kvinder. Den sidstnævnte ristning er meget forvitret, og den er derfor overdækket med jord størstedelen af året. Kun nogle få måneder om sommeren kan den ses af de besøgende.

"Bollebageren" (i cirklen) tolkes af nogle som en form for kalender (?!).

Også ved Aspeberget er der bygget træbroer, afsatser og rækværk som gør, at man ikke "vader ud" på selve ristningen. Stierne omkring de forskellige felter er også her belagt med flis.

Det sidste felt, som vi besøgte denne eftermiddag, var feltet ved Litsleby – feltet med den 2 meter høje kæmpe. Feltet kaldes også "Spyd-gudens helleristning".

Mandsfiguren er sandsynligvis Europas største afbildning af et menneske på en helleristning og forestiller muligvis en forgænger til krigsguden Odin.

Fra ristningen fører en sti op gennem skoven til en anden kendt ristning, som forestiller en gruppe ryttere. De rektangulære skjolde, som rytterne bærer, viser at ristningen er fra ældre jernalder (sandsynligvis ca. 400-100 f.Kr.).

Også ved Litsleby-ristningen er der et system af træramper, broer og gelændere, således at der ikke kan trædes ud på selve ristningen. Desuden er der her en rampe, som gør det muligt for en person i rullestol at se ristningen på nært hold. Rampen gør det også lettere at få gode fotos af ristningen.

En spændende dag var ved at være til ende. Egentligt kunne man magelig bruge flere dage i dette område, da det "vrirlede" med helleristningsfelter. Ikke bare fik vi set nogle flotte helleristningsfelter med en billedverden langt rigere end den hjemlige, men vi fik også set, hvorledes man i dette område havde bygget diverse foranstaltninger omkring og ind over felterne, som gjorde, at man ikke ødelagde ristningerne ved at træde på dem – samtidig bevirkede disse tiltag, at man kom tættere på billederne. En god ide, som måske kan overføres til de bornholmske helleristnings-felter.

Ingrid og Kai-Aage Pihl